

Pretiul

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimis u posta in lantul monarhiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In străinatate pe 1 anu 10 fl. seu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. seu 11 franci. — Numeri singuratici se dău cete cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politico, national-economicu si literariu.

Anulu V.

Nr. 95.

Sibiu, Miercuri 1/13 Decembrie.

1882.

Articulu din „Szabadság“ dela Oradea-mare.

Ce buni la anima si ce iubitori de pace mai sunt romanii nostri! In midiulocul urletelor resunatorie, intre sutele de sbiere ale diarielor magiare si pe candu Kossuthianulu „Ellenzek“ sbiera din nou „procesu de presa“ asupra memorandului romanescu si pedepsa teribila (drakoi szigor) pentru auctoriilor lor, — pe atunci se ridică o singura voce magiara din Oradea-mare, care dă oresicare dreptate romanilor. Atunci dincocă si dincolo de munti vreo nouă diarie romanesca, apuca acea voce, că si cum ar fi a unui angeru de pace, o traducă, o comentăria si i dorescu succesu bunu pe calea ce are se faca. Numai unii romani pe ici pe coela cam detersa din capu — se credea se nu credea.

Primiseram si noi acelu articlu, atât in originalu cătu si in traductiune, de a dreptulu, si multiamimmo ferebinte pentru patriotică impartasire; dara citindu-lu cu ceva luare-aminte, ni se parea că elu mirósa a romanescu; nu se pote că unu magiariu sange curatu se faca nici macaru atâtea concesiuni căte se coprindu in acelu articlu. Si noi insistem, că acelu articlu este romanescu, scrisu unguresce. Cu tôte acestea reproducem si noi din trensul atâtă cătu afiamu in „Timpulu“ Nr. 261 sub titlu:

O voce magiara concilianta.

„Sub titlulu „Intre Maramuresiu si Sibiu“ si cu motto „Audiatu et altera pars“ diariulu „Szabadság“ (Libertatea), ce apare in Oradea-mare, publica in Nruilu seu 230 dela 30 Novembre a. c. urmatoriulu articlu de fondu:

„Pe candu de cătra nordu se aude, cum casacii isi potcovescu caii si la fruntari'a Galatiei se ridică sianturi pentru aperarea caliloru ferate strategice, pe candu Russi'a isi organisedia ostirea cu energie, pentru că cu regimenterile, cari au luat Plevn'a si au străbatutu prin strimitorele Balcaniloru, peste scurtu timpu, pote chiaru la primavara, se distruga si armat'a austro-ungara, — pe atunci doua enunciatiuni ne suna la urechi in modu suprindietoriu, un'a din Maramuresiu si alt'a din Roman'i'a. Amen-doue vinu dela Romani.

Asia se vede, că si urmasii lui Traianu sunt convinsi despre aceea, că inamiculu comunu, porta grija de domnirea panslava, ce tocmai asia amenintia pe romani că si pe magiari, si vedu si ei necessitatea, că in momentulu decisiv se lupte impreuna lupt'a, care va decide nu numai asupra esistentiei de statu, ci si a limbei nostru.

Me miru cum press'a magiara a primitu cu atâtă bucurie declaratiunea „patriotica“ a Romanilor din Marmati'a si cum pote se o declare de o manifestatiune ore care mai insemnata politica, pe candu in realitate întrég'a declaratie solgabiraiésca a lui Vincz Gyula miróse asia de multu a ofisiositate, in cătu perde tótă insemnata politica.

Fericirea si libertatea acea mare, despre care vorbesce ea, de géba o cautamu pe teritoriu unguru; mai curându ni se pare că aru trebui se ne privim de sclavi ai domniei militare austriace. Nu credu nici pe acea multime de functionari romani, cu cari aru fi inundata administrati'a si justiti'a nostra, si despre cari vicespanulu Mihálka si solgabireulu Vincz, uitandu-se in oglinda, care face dintr'unu functionariu o mie, au compus o deosebita statistica, pe care cu greu aru subscriso Mihálka, daca in orele sale libere aru socioti pe degete, că afara de elu căti vicespani si fóispani mai gasesce intre cale doue milioane si mai bine de Romani.

Intrég'a declaratiune marmatiana nu se poate tiné de alta, de cătu de o demonstratie hiperleala, la care insa nici atunci nu potu gratula, candu se manifesta in interesul rassei nostre, sau celu puçinu dubitediu in importantia ei politica.

Cu multu mai seriosu si mai importantu tînu eu apelulu pressei bucurescene, si mai alesu alu

fóei dlui Brateanu „Natiunea“, Acesta nu se tărasce, nu canta imnuri de lauda gubernului lui Tisza, dar descopere pe fața plangerile si pretinde leciuirea loru, si Romanii au dreptu de a pretinde acesta.

Au dreptate in sensulu legilor naturei, cari recunoscu drepturi si datorii egale pentru toti cetatenii unui statu. Au dreptate in sensulu tradițiilor istorice, cari documentă, că pe romani ii léga o mie de ani de pamantulu, pe cari Magiarulu l'a pututu cucerii, dar nici odata nu l'a transformatu in colonie de sclavi (?).

Press'a din Bucuresci este demna de a se lua in consideratiune, cu atâtă mai vîrtozu, de ore ce vocea ei nu o tradédia nici de cum tendintie dacoromane, căci ea nu cere privilegii, ci drepturi egale pentru fratii sei, pentru că, cum dice Romanulu, se nu fia „paria“ in patri'a sa. In casulu acesta — dice „Natiunea“ — Ungari'a aru putea conta pe adeveratulu simtui alu Romanilor.

E durerosu că press'a magiara nu voiesce se intieléga, ce este egal'a indreptatire. S'aru putea spune, cătu de multu se ignorédia legea de nationalitate in cestiunea limbei si inca cu mare nedibacie; pentru magiarisarea cu forța si asia nu va avea nici-unu resultat. Asiu potea scrie despre aceea, cătu de ignorata este intelligent'a romana, dar voiu se me provocu la celu mai principalu neajunsu, la legea electorală, care mesura unu felu in Ungari'a, si altu-felu in Ardélulu locuitu de romani, că si candu aru voi cu intentiune se se lovéscă in fața adeveratulu democratismu si perfect'a egala indreptare.

Autorulu articulului dice apoi, că se se introduca si in Ardélul legea din Ungari'a — „căci prin acesta s'aru apropia ânimile romane de noi mai multu, de cătu daca o mie de professori unguri aru tînea predici scolarilor romani si cu acestu singur faptu s'ar rumpe in bucati (?) vestitulu memorandu din Sibiu, pe care de altmintrea numai aceia ilu tînu asia de nespusu de periculosu, cari se infior'a de adeverat'a egala indreptare.“

Problem'a acesta, dice mai departe — de si se pare usiora, nu se va potea resolva, pana ce gubernulu ungurescu nu va fi petrunsu de ideea democratica si pana candu Romanii din Ungari'a si din Ardélul voru tînea de inimici, nu pe factorulu, care creadia legile rele, ci pe poporulu magiari.

Mai departe arata, că nici odata nu a fostu, mai mare lipsa de o intielegere intre Romani si Magiari, căci popii muscalesci sfintescu dejá acele stéguri, cu cari ostile loru selbatice voru alerga spre apusu.

Autorulu romanu este capabilu de-o intielegere, că isi pricepe adeveratele intresse. Romanii si Magiarii nu sunt destinati a fi inimici; contra acestei pareri protestédia cunun'a depusa de nobila Regina a Romaniei pe piedestalulu monumentului poetului rege magiari. Intielegerea e dar posibil'a si este chiaru aplicarea spre ea, numai se o voimu seriosu. — Articolulu se finesce cu urmatorele cuvinte :

„Este acum la rîndulu gubernului de a face ceva. Se recunoscă in fine, ce rolu nemultiamitoru jóca, candu ingrasia molochulu croat pe contulu nostru alu toturor; se cunoscă odata acea nationalitate, care prin situatiunea ei etnografica, prin trecutulu ei istoricu, prin identitatea de interesu este chiamata a trai si a simti cu noi impreuna, si in locu se zugravescă necurmatus pe parete visurile memorandului, se multiamésca pretentiuile ecuitabile si drepte, prin care faptu aru castiga aceea, ce este fierbintea dorintia a fia-carui Unguru bine cugetatoriu: adverat'a simpatie si adeverat'a amicitie a Romanilor.“

Ungaria.

Desbaterile parlamentare se continua in capitala; ele inse decurgu din partea celor mai multi deputati cu nepasare, că si cum nu aru existe camere legislative. Din 414 deputati une-ori abia sunt de fața căte 150—160. Ce e dreptu, sbieratorii, cautorii de scandale, asupratorii de nationalitati, portatorii de resbóie asupra Russiei lipsescu forte rare. Acestia mai dau ceva viétia desbaterilor. Mai de curendu cunoscetulu Rohonczy atacă din nou pe ministerulu lucrarilor publice si de comunicatiune, dicendu că si in anulu trecutu, că la acela se facu defraudari cu sutele de mii, éra pe secretariulu de statu ingenierulu Hieronimi ilu ofensă forte greu, pentru care acesta nu'i remase datoriu, ci ilu numi calumniatoriu infamu. Rohonczy provoca pe Hieronimi indata dupa siedintia; acesta primi la momentu. In alta di se batura in pistole la distantia 25 pasi, cu avansu de căte 5 pasi. Mai àntaiu a trasu Hieronimi, si n'a nemeritu. Rohonczy n'a voit u se descarce. Schimbarea alte pistole. Atunci Rohonczy trase, dara spre picioarele adversariului. A trasu apoi Hieronimi si érasi nu a nemeritu. Martorii au sistat apoi tótă tragi-comedi'a; adversarii s'au despartitu fara a'si dă man'a dupa usulu introdus la duelanti. Tótă lumea condamna acesta procedura afurisita, éra pe Hieronimi ilu compatimescu, mai alesu din cauza, că de unu anu de dile nu i se primește dimisiunea. In siedintia din 11 Decembrie casulu fu discutatu chiaru din initiativ'a ministrului presedinte. Rohonczy recunoscă că venise in focu si asia vatemase pe Hieronimi, sau mai la intielesu, elu se rogă de ertare.

Éra ciangaii. Deputati ciangailoru din Bucovin'a condusi de pop'a Tomka, avura in 7 Dec. audientia la Mai. Sa in Bud'a. Monarchulu intrebă de caus'a pentru care voru se lase Bucovin'a si se mérga in Ungari'a. Pop'a respunse, că acei secui candu au esit u Transilvan'a (in secl. tr. cu ocaziea infinitarei regimentelor de granitari), au fostu numai 82 de familii, éra adi sunt 782, din care causa nu mai potu traí cu agricultur'a, ci o parte mare din ei trecu in Moldov'a si in Basarabi'a că proletari, cautorandu'si de lucru.

Asia dara, daca acei secui in 100 de ani s'au inmultit din 82 la 782 familii in Bucovin'a, numai reu nu a potutu se le mérga.*). Diariele magiare spunu, că pe ciangaii din Bucovin'a ii voru asediá in regiunea Panciovei, adeca spre Dunare in Banatu. Vai de capulu loru, de sub clim'a sanetosa a Bucovinei se'i duca in tînurile baltose dela Dunare si Tis'a. Duca'i.

Inca odata ciangaii. Cunoscut'a societate catolica S. Ladislau tînendu in 6 Decembrie la BPest'a adunare generala sub presidiulu episcopului Schlauch, a mai votat din nou pentru o biserică unguresca din Moldov'a la Moinesci ajutoriu de 200 fl. v. a. Nu sum'a, principiu se ia aci in consideratiune.

Totu in acea adunare se citi unu raportu oficiosu despre scóle rom.-catolice din capital'a Bucuresci, din care se vede, că acelea subvenzioniate si de cătra numit'a societate, se compunu din 4 clase primarie, si 3 cl. de gimnasiu realu, in care tôte se afla 306 scolari si anume 102 magiari, 121 germani, restul de alte nationalitati. Mai au si 1 scóla primaria filiala cu 150 scolari, din cari érasi 43 magiari, 50 germani etc. Limb'a magiara se propune că studiu obligatu, in scóle primarie căte 4 ore, in cele reali căte 3 ore. Catechismulu si istoria biblica totu că obligate se propunu si unguresce, éra istoria

*) Eróre de tipariu neplacuta se facu in Nr. 94 pe col. 2, unde se dice, că incepertulu se face cu ciangaii din Moldov'a; căci acela se face cu cei din Bucovin'a.

Ori-ce inserate,
se plateascu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare căte 7 cr., la a dou'a si a treia căte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatunile postei statului, addressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului
„Observatoriul“ in Sibiu.

Ungariei că studiu facultativu. Vedi acésta este tolerantia si liberalitate romanésca in statu per eminentiam romanescu, despre care dà atestatu stralucit uunu actu oficiosu catolicu. Dara inca daca veti citi raportulu despre edificarea escelentei catedrale rom.-catolice si a seminariului r.-catolicu totu in acea capitala a Romaniei. Intrebati apoi, daca silesce sufletu de omu pe acea tinerime magiara si germana, că se invetie de frica limb'a statului. Dómne feresce; o invétia ei prea de buna voia, fara picu de sila, daca voru se se intieléga cu locuitorii tierei, daca nu, éca gar'a cu vagónele, cale buna.

Din Romani'a

(Legea recrutarei). Precum la noi in monarhia austro-unguresca, precum si in alte staturi, legile si regulamentele armatelor se supunu din timpu in timpu la reforme si modificari, uneori chiar si radicali, intocma asia se intempla si cu armat'a Romaniei. In sessiunea actuala a camerelor legislative se facura cátèva schimbari atàtu essentiali cátu si mai usiòre in legea de recrutare (assentare), ce se votase numai in a. 1876. Ea sémena multu cu legea armatei imperiale austro-unguresci; tocma pentru aceea inse noi votu reproduce din acea lege inca dispositiunile generali cu atàtu mai virtuosu, cátu si mai afia pe la noi multi individi, cari credu că trecèndu in Romani'a, scapa de servitiu militariu. Nu scapa si nici se scape; undeva trebuie se servésca, se se deprinda in arme, se nu fia pléca-fuga nici-unulu, cátu e rusine si infamia a fugi de arme că femeile histericose. Audit'ati ce s'a disu chiaru in diet'a Ungariei la 6 Decembre? „Doi romani la unu magiaru“. Ce batjocura de nesuferit! Articlii legei sunt:

Art. 1. Toti locuitorii tierei datorescu personalu serviciulu militariu.

Art. 2. Supusii statelor straine nu potu face parte din armata.

Fii de straini nascuti in tiéra nu potu fi scutiti de serviciulu militariu, de nu voru constatá cátu au indeplinitu acésta obligatie in alta tiéra.

Sunt esclusi din servitiu militari si nu potu fi admisi in armata sub nici-unu titlu:

- a) Cei condamnati la o pedépsa criminala;
- b) Cei condamnati la jo pedépsa corectionala dela doi ani in susu, si totuodata la interdictia drepturilor civile si de familia.

In privint'a scutiriloru, dispenseloru si amenariloru, citim:

Art. 18. Sunt dispensati de serviciulu armatei active, numai in timpu de pace, inse chiamati in timpulu de resboiu cu clasele loru:

a) Celu mai in versta dintre orfanii de tata si mama;

b) Uniculu fiu sau celu mai in versta dintre fii, sau in lipsa de fii sau giner, nepotulu unicu sau celu mai in versta dintre nepoti (in linia descendenta) alu unei femei actualmente veduva, sau alu unui tata orbu sau trecutu de 70 ani, cu vreo infirmitate constatata, din caus'a careia nu s'ar potea hrani.

In casulu prevediutu la aliniatulu a) si b), daca cei mai in versta dintre frati, gineri sau nepoti sunt orbi sau atinsi de vreo infirmitate incurabila si fara midiulócele necessarie de existentia, fratele, ginerel, sau nepotulu cari vinu indata dupa densii, se voru bucurá de dispense.

Dispensele prevediute de alienatulu a) si b) de mai susu sunt acordate numai atunci, candu presenti'a fiului, nepotului sau ginerelui este indispensabila pentru a asigurá existentia parintilor sei, sau a fratiloru mai mici, lipsiti de midiulóce de vietuire, si candu cei ce ceru dispensa se achita in realitate de acésta obligatie.

c) Celu mai in versta dintre doi frati chiamati se traga la sorti, daca celu mai tineru, avendu celu puçinu 18 ani, este recunoscutu bunu pentru serviciu, acésta inse, numai daca celu mai tineru se destina pentru servitiu permanentu sau alu calarasiloru cu schimbulu.

d) Acelu alu carui frate se afia in servitiu permanentu alu armatei, sau in calaras cu schimbulu presentu sub drapel, fia că ingajatu voluntariu pe terminu intregu, sau chiamatu prin sorti sau, reingajatu.

e) Acelu alu carui frate a morit in activitate de serviciu, sau s'a reformatu, sau s'a trecutu in positie de retragere, pentru rane primite cu oca-siunea serviciului, sau infirmitati incurabile contractate in serviciulu armatei.

Dispensele acordate conformu aliniatului d) si e) de mai susu se aplica numai la fratele immediat uunu aliniatulu urmatoriu:

O B S E R V A T O R I U L U.

Art. 19. Se adaoga aliniatulu urmatoriu:

Cu tóte acestea, celu chiamatu sau celu ingajatu, care in timpulu serviciului devine celu mai in versta dintre orfanii de tata si mama, uniculu fiu sau celu mai in versta dintre fii, sau in lipsa fiului, sau a ginerelui, nepotulu unicu sau celu mai in versta dintre nepoti (linia descendenta) alu unei femei veduve, alu unei femei alu carui barbatu este legalmente declaratu absantu, sau alu unui tata orbu sau infirmu si lipsitu de midiulóce de vietuire, va potea fi, dupa cererea sa, dispensatu de restulu aniloru de serviciu activu, afara numai daca nu va fi procuratu dispens'a de serviciu unui frate actualmente in viétia.

Aceeasi dispensa se acórdă si militariului devenit, prin mórtea fratelui, seu fiulu sau nepotulu celu mai in versta alu unui septuagenariu infirmu si fara midiulóce.

Art. 21. Sunt considerati cátu au satisfacutu la revisuire dinaintea consiliului:

a) Acei cari sunt in serviciulu armatei active cátu si ingajati de buna voia pentru terminulu de serviciu;

b) Elevii scóleloru speciale militare, cu conditiunea că, dupa esirea sau departarea loru din scóla, se serve terminulu impusu de lege pentru serviciulu permanentu alu armatei active.

Art. 22. Sunt dispensati de serviciulu armatei, inse cu titlu conditionalu:

Tinerii seminaristi de ori-ce ritu cari au angajamente a se preoti, pe cátu timpu isi indeplinesc angajamentele luate pàna la etatea de 25 ani impliniti.

Ei sunt obligati a satisface la chiamare, la examinare si la tragere la sorti, conformu legei de facia, daca voru fi depusi numericu din contingentu, daca nu au vreunulu din casurile de scutire sau dispense, aratace la art. 17 si 18.

Acesti tineri, dupa terminarea studiilor, daca nu se preotescu pàna la etatea de 26 ani, sunt inscrisi de dreptu in serviciulu militariu.

Art. 22 bis. Sunt chiamati in serviciulu armatei permanente, inse numai pentru unu anu, dupa care timpu remanu trecuti in reserva pàna la etatea de 30 ani impliniti:

a) Membrii investimentului publicu primariu, cari au contractat mai inainte de epoch'a tragerei la sorti cu ministeriulu instructiunei publice unu angajamentu acceptat de acesta si prin care se obliga de a serví cátu profesoru in ramulu investimentului publicu in timpu de 10 ani, si daca realsidéa acestu angajamentu intr'o scóla publica.

b) Tineri ce au obtinutu diploma de bacalaureatu; acei cari frequentéda facultati sau scóle speciale, fia in tiéra fia in strainatate; acei din scóle de poduri, siosele si mine, sub conditiunea de a presentá certificate de studii, emanate dela auctoritatatile desemnate de cáttra ministrii respectivi de instructiune si lucrari publice.

c) Tinerii elevi ai scóleloru normale inferiore, ai scóleloru de meserii, de agricultura, silvicultura, comerciu si bele-arte, sub conditiunea presentarei actelor prevediute la aliniatulu precedentu.

Tinerii coprinsi in aliniatele de mai susu potu exprimá dorint'a de a beneficiá de dispositiile loru la versta de 18 pàna la 21 ani impliniti.

Art. 24. Sunt chiamati a'si complecta numerulu aniloru de serviciu:

a) Tinerii dela alin. a) alu art. 22 bis. cari incetédia de a serví cátu profesoru inainte de espirarea angajamentului de 10 ani.

b) Tinerii dela al. b) si c) aceluiasi articolu cari, la versta de 26 ani impliniti, n'au isbutit uunu a dobendí in facultate un'a din diplomele urmatore: licentiatu in dreptu, in sciintiele fisice, matematice, naturale sau litere, si aceia cari n'au obtinutu la esirea din scóle diplomele de finitu de studii hotarite de ministeriele de instructiune si lucrari publice.

Art. 25. Tinerii elevi prevediuti la art. 22 bis. in timpu de pace, potu obtiné dela ministeriulu de resboiu amenari succesive de cátte unu anu pentru terminarea studiilor loru. Aceste amenari inse nu se voru potea prelung, decatù pàna la etatea de 26 ani impliniti.

Art. 27. Candu casurile de dispensa cu titlu conditionalu, prevediute la art. 22 si 22 bis. au incetatu, tinerii voru fi supusi la indatoririle clasei carora apartinu.

In casu de mobilisare a armatei, toti acei tineri, precum si cei recrutati cu casuri de dispensa in timpu de resboiu, sunt chiamati la servicii auxiliare pàna la demobilisarea armatei.

(Finea va urmá).

Unu altu memoriu bisericescu.

(Urmare si fine).

Acésta stare imperfecta a seminarielor de multe ori a atrasu luarea aminte a santului sinodu, carele a esprimat dorint'a de imbunatatirea loru, si a elaborat mai multe proiecte, dar tóte au remas zadarnice, cu tóte promisiunile ministrilor de culte, ce s'a succedatu unii dupa altii. Lasandu altele deocamdata voiu, aminti că cea mai urgenta, imperiosa — trebuint'a de a se infintia o facultate teologica in Romani'a, pentru a se putea in ea form'a mai ántai de tóte buni professori si directori de seminarii. Asemenea facultati sau institute inalte teologice sunt in tóte staturile crestine civilisate. Numai noi nu o avemu inca; de si ea este neaperata pentru clerulu inaltu si pentru professorii dela seminarii! de si ea este imperiosu ceruta de legea nostra organica fundamentala bisericesca, care la art. 2 legiesc: „Dupa trecere de doue-dieci ani dela promulgarea acestei legi... spre a putea fi redicati la demnitate de mitropolit sau episcopu, candidatii voru trebui se posséda titlulu de licentiatu, sau de doctoru in teologie dela o facultate de teologie ortodoxa“. In puterea acestei legi si a imperiosei trebuint'i de acésta facultate, sf. santulu sinodu au cerutu in multe rinduri infintarea ei, si doi ministrii trecuti ne-au asigurat, cátu s'a si luatu dispositiuni pentru a se prevedea in budgetulu statului. In urmarea acestoru asigurari din partea ministeriului s'a facutu in clerus o mare sensatie de bucurie; o multime de tineri, doritori de studiulu teologiei, si-au manifestatu dorintele loru de a se inscrie la cursurile facultatii; chiaru tineri romani din tierile vecine au manifestat dorint'a loru de a veni se asculte cursurile teologice la facultatea romana. Mai multi professori s'a aratatu gata de a preda cursurile gratisu, pàna ce gubernulu va luatu dispositiuni sale pentru infintarea facultatii teologice. Inaltu preasantitulu mitropolit Primatu s'a pusu in fruntea acestei miscari nobile, si prin o frumósa solemnitate publica in sal'a senatului, in presenþa ministrului de culte si a unui numerosu publicu, s'a declarat acésta facultate deschisa. De atunci a trecutu unu anu; cursurile s'a urmatu regulat de unu mare numru de tineri, de preoti si diaconi din capitala, carii au trebuitu se se lupte, cu o multime de greutati, neavându nici localu nici unu felu de inlesniri. Cursurile se tineau nòptea intr'una din salele dela universitate, candu ea éra desiarta; cátu diu'a era ocupata de alte cursuri universitare. In budgetulu anului trecutu nu s'a pusu nimica pentru facultatea teologica, ceea ce a facutu pre unu domnu deputatu se intrébe pre domnulu ministru de culte: pentru ce n'a pusu nimicu in budgetu pentru acea facultate, pe carea dlui o a deschis? Domnulu ministru a respunsu, cátu inca nu s'a hotărítu de sinodu loculu, unde anume are se se infintie die facultatea teologica, in Bucuresci sau in Jassi; dar cátu va face acésta intrebare sinodului in viitora sessiune, si apoi va regula a se trece ea in budgetulu anului viitoru 1883. Si in adeveru dlu ministru a facutu in sessiunea din Maiu trecutu a santului sinodu intrebarea despre loculu, unde trebuie a se asiéda facultatea teologica, si totu sinodulu in unanimitate a respunsu, cátu acum deocamdata se se infintie die numai o facultate teologica, si a nume in capital'a Bucuresci. Intre acestea facultatea teologica continua siubred'a ei esistentia, luptandu-se cu tóte greutatile si lipsele.

Nu este demnu de regatulu ortodoxu alu Romaniei si de biseric'a lui autocefala, cátu acésta stare trista a investimentului teologicu se mai continue; cátu tinerii, doritori de acestu inaltu studiu, se nu'l potea face in tiéra loru, si se amble cautandu'l prin alte tieri. Legea organica bisericesca si trebuintile practice, precum amu vediutu, ilu reclama imperiosu.

Se dice, cátu pedic'a aru fi, cátu gubernulu nu are fonduri disponibile pentru infintarea facultatii teologice. Chiaru asia de aru fi, totusi ea se pote infintia immediat, cu fondurile esistente si prevediute in budgetu. Éta cum: in capitala avemu doue seminarii: unulu e alu statului, altulu alu repausatului mitropolit Nifonu. Ne este destulu unu seminariu, anume acelu Nifonianu, atàtu pentru preotii de pe la sate, cátu si pentru pregatirea elevilor, cari voru trece din seminariu la facultate. Se se prefaca seminariulu statului in facultate teologica. Daca trebuint'a va cere, gubernulu se adaoga o subventie cátu ajutoriu la seminariulu Nifonianu.

Pe temeiurile aici espuse, socotinti'a subscrisului este, cátu santulu sinodu se róge pe inaltu

OBSERVATORIULU.

preasfintitulu mitropolitu Primatu, presiedintele santului sinodu, că se intervină și se staruiască la guvern, pentru imediata realisare a urmatōrelor puncte, privitorē la facultatea teologica:

1. Seminariulu statului din capitala se se preface în facultatea teologica.

2. Se se destine unu localu incapatoriu, unde se se asiedie facultatea. Acolo trebuie se fia între altele o biserică și o gradina. Ar fi bine, că localul se nu fia în centrul orasiului, ci ceva mai retrăs. Nici prea departat, că se nu impide frecuentarea cursurilor de către persoanele, ce ar avea dorinția de a se instrui.

3. Facultatea se aiba unu internatul celu pucinu de 40 elevi întreținuti de statu, cu hrana, imbracamintea și cu totale cele trebuitore. Unul din profesori va fi directorul internatului și va locui în localul facultății pentru dirigerea și privigherea disciplinei și a educațiunii bisericesci.

4. Studentii se fia acolo educati cu cea mai ingrijita disciplina religioasa-morală.

5. Professorii se se aléga din acei, ce voru possedă titluri mai suficiente, si voru fi recunoscuti prin zelulu loru pentru instructia si educatia tinerimiei si prin viatia exemplara. Daca ei n'ar fi in numerulu trebutoriu, se se aduca professori din Bucovin'a, dintre persoanele, ce au terminat cursurile facultății de acolo.

6. Tinerii romani, cari voru termină cu succcessu cursurile facultății teologice, de dreptu voru fi numiti in posturile de directori si profesori pe la seminariele tierei, in posturile de protoierei, de membri ai consistorielor, de ingrijitori pe la bisericele cele mai însemnante ale tierei, si asia mai departe.

7. Nu este oprită si altorii tineri, pe lângă bursierii facultății teologice, a asculta cursurile facultății, intru cătu inse conduită loru morală va fi conforma cu disciplin'a ceruta de scopulu si prescriptiunile regulamentare alu facultati teologice.

8. Pentru că, pâna ce facultatea nostra va putea produce barbati capabili de a fi profesori la facultatea teologica si prin seminarii, se nu fia lipsa de profesori atât la facultate, cătu si prin seminarii, se se trimita pe fia-care anu macaru căte cinci tineri seminaristi, din cei mai buni si mai talentosi, spre a se perfectionă in studiile teologice la facultatea dela Cernauti. Spre acestu finit se se scrie in budgetulu statului sum'a de 10,000 lei, sotocita burs'a unuia de 2000 lei pentru intretinerea loru si procurarea de cartile trebuitore.

Episcopu Melchisedek.

9 Novembre 1882.

— (Donatiune.) In virtutea unui decretu regal, s'a primitu donatiunea facuta de către soçi Mihailu si Elis'a Stroescu, stabiliti in Odessa, donatiune care consista in 50,000 ruble de hârtie, supt denumirea de fondulu scolelor rurale. Venitul acestui fondu e destinat la infinitarea si intretinerea de scoli in comunele rurale mai serace.

— (Taboul istoric) alu dlui Dumitrescu-Mirea (aducerea capului lui Batori inaintea lui Mihai-Vîtesulu) a fostu cumpărata pentru muzeul nostru cu pretiul de diece mii lei.

— (Bustul lui Pascaly), pe care domnul sculptoru Georgeescu si aprópe se'l termine, va fi asiedat in fóierul teatrului nationalu.

Acestu bustu va fi trimis la Paris, dice „Gaz de Roumanie“, că se fia turnat in Bronzu. Cheltuelile turnarei voru fi acoperite din produsulu unei reprezentanții data de artistii teatrului naționalu, fosti camaradi ai lui Pascaly.

— (Unu processu importantu.) Inaintea tribunalului comercial Ilfov s'a inceputu éra processu intentat de d. Agemoglu dlui Klein si Brehens, processu in care este in jocu aprópe unu milionu si jumetate.

Advocati lui Agemoglu sunt: dnii Gradisténu, Daniilénu si D. Jonescu; ai partiei adverse dnii: Giani, Missiru, Protopopescu-Pache si Borosnay.

In pledoaria sa, d. Jonescu a spusu, intre altele, cu acte in mâna, că Klein a fostu condamnatu de tribunalul din Hamburg la 500,000 taleri, perderea drepturilor si expulsiunea din Germania pentru fraude in prejudiciul vamei.

Desbaterile continua.

Nr. 449/1882.

Processu verbalu

al comitetului asociatiunei transilvane, pentru literatur'a romna si cultur'a poporului romanu, luatu in siedint'a dela 11 Novembre st. n. 1882.

Presidiu: Jacobu Bologa. Presenti: P. Dunca, E. Macelariu, Z. Boiu, J. Popescu, Dr. Il. Puscaru, P. Cosma, V. Romanu, J. V. Russu, J. St. Siulutiu, B. P. Harsianu, C. Stezariu, G. Baritiu. Secretariu: Dr. D. P. Barcianu.

164. Secretariulu alu II-lea raportédia despre cererile intrate pentru stipendii si ajutōrie, anumitu:

La concursulu escrisu din siedint'a dela 14 Septembre a. c. sub p. I pentru 2 stipendii à 60 fl. menite pentru tineri sau tinere, cari aru voj se invetie la vreun institutu sau corporatiune industriala in patria, tieselulu de pensarii, de covore etc. pe resbōie mai perfectionate, cusetura de alburi, broderia, croitoria superioara de domne sau barbati, orologeria, juvaergeria, lucrarea in aur sau argintu, sau in alte metale, sau farmacia, — au intratru 5 petitii: anumitu 3 dela fete si 2 dela baiati. (Nr. exh. 291 si 346, 380, 407, 425, 329/1882). Avendu in vedere ramul de industria, la care potenții sunt aplicati si atestatele produse:

Stipendiile de 60 fl. v. a. pe anu, asia dara de 80 fl. pâna la ultim'a Decembrie 1883 se votéda:

1. Tinerului Nicolau Preda din Porumbacu, practicant la masinistulu Fr. Schiel in Brasiovu, si

2. Tinerului Emiliu Cicciu din Segisiór'a, farmacistu in Olteniti'a in Romani'a.

165. La concursulu escrisu din aceeasi siedintia sub p. II, pentru 1 stipendiu à 100 fl. pe anu, menit pentru elevi ce urmădia cursulu regulat la o scola reala, au intratru 3 petitii. (Nrulu exhibit. 358, 394, 415/1882).

Avendu in vedere starea lipsita a parintilor, class'a ce frequentă si progressulu in invetiatura.

Stipendiulu de 100 fl. pe anu, asia dara 133 fl. 33 cri pâna la 31 Decembrie 1883, se votéda tinerului Dumitru Barbu din Sadu, elevu in a IV-a clasa reala din Sibiu.

166. La concursulu escrisu din aceeasi siedintia sub p. III, pentru 2 stipendii à 80 fl. destinate pentru tineri romani ce aru urmă cursulu la institutulu reg. ung. de agricultura din Clusiu-Manasturu, n'a intratru nici-o petitii.

Spre sciintia, avendu a se scrie concursu nou, cu terminul pâna la 31 Decembrie a. c.

167. La concursulu escrisu din aceeasi siedintia sub p. IV, pentru 2 stipendii à 100 fl. v. a. pe anu, menite pentru elevi, ce urmădia cursulu regulat la vreou scola pedagogica, au intratru 3 petitii. (Nr. exh. 278, 348, 398/1882).

Intrunindu din cele 3 concurente numai un'a conditiunile pentru a i se conferi stipendiul.

Comitetul decide: stipendiulu de 100 fl. pe anu, prin urmare de 133 fl. 33 cri pâna la 31 Dec. 1883 se confere tineriei Mari'a Turtureanu din Reteagu, eleva in class'a a II-a la scola pedagogica de statu din Clusiu. Pentru alu doilea stipendiu se scrie concursu nou.

168. La concursulu escrisu din aceeasi siedintia sub p. V, pentru unu stipendiu de 100 fl. v. a. menit pentru tineri ce aru voj a se perfectionă in unele din artele frumose, au intratru 4 petitii. (Nr. exh. 291, 329, 381, 390/1882).

Avendu in vedere atestatele produse si probele presentate cu scopu de a dovedi dezeritatea in art'a ce professédia:

Stipendiulu de 100 fl. pe anu, va se dica 133 fl. 33 cri pâna la 31 Decembrie 1883 se confere tinerului Ioanu Stoica din Ormindea, comit. Hunedoarei, asistentu de fotografia in Sibiu, pentru a se poté perfectionă in art'a desemnului.

169. La concursulu escrisu din aceeasi siedintia sub p. VI, pentru unu stipendiu à 60 fl. menit pentru ascultori de pedagogia din patria, au intratru 5 petitii. (Nr. exh. 316, 345, 371, 378 si 457/1882).

Avendu in vedere progressulu in studii, class'a in care se afla si saraci'a dovedita, precum si institutulu la care urmădia invetiaturile

Stipendiulu de 60 fl. pe anu, si anumitu pe timpul pâna la Iuliu 1883, se confere lui Constantinu Dancila din Rechita, comitatul Sibiu, elevu in an. III-lea la institutulu pedagogicu gr. or. din Sibiu.

170. La concursulu escrisu din aceeasi siedintia sub p. VII, pentru 1 stipendiu à 60 fl. pe anu din fundatiunea „Marinoviciu“ au intratru 17 petitii. (Nrulu exhibit. 283, 317, 328, 352, 358, 363, 370, 384, 400, 401, 402, a, b, 410, 416, 427, 431/1882).

Avendu in vedere class'a in care studiédia, progressulu bunu, starea de orfanu:

Stipendiulu de 90 fl. v. a. pe anu se confere tinerului Iuliu Dombrade din Ghernesecu, com. Murasius-Turd'a, studentu in cl. VIII la gimnasiulu romanu din Naseudu.

171. La concursulu escrisu din aceeasi siedintia sub p. VIII, pentru 1 stipendiu à 200 fl. v. a. pe anu, destinat pentru unu studentu la universitate, au intratru 17 petitii. (Nrulu exhibit. 300, 302, 309, 320, 337, 342, 343, 344, 353, 375, 379, 383, 388, 391, 408, 426/1882).

Avendu in vedere cursulu in care urmădia studiile, si atestatele fōrte bune presentate:

Stipendiulu de 200 fl. v. a. se confere candidatului de profesura Vasile Sangiorzanu din Parv'a, comitatulu Bistritia-Naseudu, studentu de sciintiele naturale la universitate din Vien'a.

Sibiu d. u. s.

Autenticarea acestui processu verbale se concrede dloru: Boiu, Romanu, Siulutiu.

Jac. Bologa m. p., Dr. D. P. Barcianu m. p., v.-pres. secretariu alu II-lea.

S'a cetită si verificat.

V. Romanu m. p., Siulutiu m. p., Z. Boiu m. p.

Corespondentie particularie ale „Observatoriului“.

— Selagiu, la 27 Novembre 1882.

Onorata redactiune!

Binevoiti, ve rogu, a dă locu in pretiuitulu diuariu, ce redigeti urmatōrelor sire:

Luni, la 20 Novembre st. n. a. c. in serbatoriu a ss. arch. Mihailu si Gavrilu s'a santitu biseric'a gr.

cath. romana din comun'a Giulești, situata in tractul protopopescu alu Valea lui Valcoului, care se conduce de R. d. Vicariu for. alu Silvaniei Alimpie Barbulescu.

Acestu edificiu maretiu, redicatu din materialu solidu si asiediatu in unu locu fōrte corespunditoriu, atrage atenția trecatorilui, fia acela romanu, său de alta nationalitate; acestu santu edificiu servește spre fal'a națiunii noastre romane in generalu, era in specialu spre laud'a credintosilor, cari l'au redicatu singurul numai din crunt'a loru sudore; acestu edificiu va stōrc negresit din partea fiacarui omu neprechupat meritata recunoștiua fața de neobositulu si zelosulu Vicariu alu Silvaniei, fața de energiosul preot locale M. O. D. Vasiliu Muresianu si fața de curat'a bisericiei, pentru că numai zelulu si interesulu celu viu al acestor trei factori principali a isbutit se redice intre impregiurările actuali Domnului o cas'a asia de pompă.

La 10 ore a. m. dupa terminarea manecarei sub pontificarea R. d. Vicariu asistat de 9 preoti tractuali s'a inceputu cu tota solemnitatea ritului nostru orientale actulu consacrat; terminatul acesta, immediat s'a celebrat sânta missa, pontificandu R. d. Vicariu si asistandu toti preotii presenti.

Dupa rogatiunea amvonului pontificantele se intorse către multimea poporului, carele 'si potu ocupa pucinu locu in spatiu' biserică. — erau preste 2000 — si cu oratori'a-i cunoscuta, in tonu petrunditoriu tînă o cuventare fōrte acomodata actului indeplinitu si asia atragatorie si convingatorie; incătu emotiunea celor mai multi se manifestase in lacrime.

Constatu cu bucuria, că la aceasta solemnitate bisericescă, afara de poporul tieranu, au participat mai multi inteligenți mireni, romani si magiari impreuna cu st. familiu, cari toti dupa terminarea oficiului divinu amu fostu invitati la ospital'a casa a duii preot locale, care in onoreala insemnatatiei acelei dile a datu unu prandiu comunu, dela care n'au lipsit nici căteva toaste.

Totu cu ocazia acelei conveniri amu observat, că intelligentia romana selagiana cu adêncă indignatiune susținătoare a intilelesu despre insultele cuprinse in vreo doi numeri ai unui diariu si indreptate contra Memorandum Romanilor, subscrisu de 153 reprezentanti nationali.

Ve potu ascură, că selagienii nu voru imita nici in asta demonstratiune antinatională pre acei frati Marmatieni, cari, precum ceterii in mai multe foi magiare, convenindu in Sigetul Marmatiei, au aflat de bine a-se dechiară: că respingu memorandulu din Sibiu, si că incusele (?) espuse in acelea nu le impartasescu, nu, ci voru tînă susu si tare la justele pretensiuni cuprinse in acelu memorabile memorandu, pentru că in fruntea Selagenilor stă unu G. P. si unu A. B., nu unu M. et. Comp.

Primiti expresiunea distinsei mele stime, cu care sum adencu stimulatoriu

Ara d, 10 December 1882.*)

Multu stimate domnule redactoru! In lun'a trecută s'a tînă in orasul Aradu alegere de deputatu dietal. Erau doi candidati, amendoi magiari, unul Atzel Péter, fostu comite supremu alu Aradului, era alu doilea Körver Gábor, omu privatu. In acesta comuna urbana numita Aradul-vechiu se afla (fara Aradul nou de preste Murasius) că la 30 mii locuitori, dintre carii 1600 indivizi se bucura de dreptu electorale, intre acestia însă abia vreo 200 (doue sute) însă sunt de nationalitate romanescă. Acești 200 romani n'au avut nici unu candidat.

Astu-feliu unii dintre inteligenții nostri, si anume dlu avocatul Stanescu cu mai vreo 3—4 au votat pentru opositionalu Körver; era Bonciu, Desanu, Jonescu, Nicóra, si alti vreo 10 inteligenți au votat pentru Atzel carele se dechiarase, că nu aparține la nici o partidă (pártonkivíli).

Ce motive au indemnătu pre dlu Stanescu si pre cei puini ai sei, că se votodie cu opositionalu Körver, nu voiesc a intreba. Motivul însă pentru carele au votat ceialalti cu Atzel credu eu că este, că densulu, pe cătu timpu fusese comite supremu, a facut căte unu bine poporului nostru. Asia de ex. a donat bisericei naștere din Jenopolea loculu din fruntea piathei, pe care este clădită; apoi a mai donat si altorii biserici ajutoriu, si preste totu in activitatea sa de comite supremu s'a arătat cu bunavointia către romani. Langa aceasta se mai adauga si acea impregiurare, că mai totă elită societății străine din Arad a votat cu densulu, si asia credu, că si aceasta impregiurare a indemnătu pe unii din omenei nostri a votat cu elu.

Faptulu acesta a fostu prea de ajunsu, pentru că dn. redactoru alu diariului „Luminatorul“ din Temesiu'a se face din trensulu causa celebra nationala. Asia in Nr. 94 alu acelu jurnalul se facu cele mai mari imputari celor ce au votat cu Atzel, acuzandu-se acestia, că au tradat cauza natională si altele; in acelasiu timpu însă nu dice nimic la adresa celor ce au votat cu Körver, lasandu astfelii a se intielege, că acestia aru fi operati prim faptulu loru cauza natională romanescă.

Acesta este cestiunea, la care te rogu, domnule redactoru, că pe celu mai competentu judecatoriu a te pronunciă: pote fi aci vor

clubu s'a pronunciata cu mare pathos pentru passitate, la cîteva dile trecîndu in comitatulu vecinu alu Bihariei, a insemnatu activitate, candidandu-se cu mare velva de deputatu dietalu? sau acei intelligenti, cari au votat cu Atzel?

Si pana candu vei avea bunetate a te pronunciá in acésta causa, eu rogu pe on. publicu se citésca cu atentiu cele scrisse in cau'a acésta in „Luminatoriul“ si mai alesu observarile redactorului, că se'si pôta face din acelea o idea chiara, in ce mani se afla acelui diurnal, si anume se se convinga ori-cine, cum cauta redactorulu acelui diurnal a trage de pera ori-ce oca-siune, numai că se pôta innegrí pe ómenii nostrii, cari au la poporu trecere si greutate, si cari sunt cunoscuti de ómeni de omenia. Pentru-ce? respunda onoratulu publicu.

Unulu carele nu a votat.

Not'a redactiunei la acésta corespondentia. Atatu in scrisoreea privata cîtu si in informatiunea acésta destinata pentru publicare, on. dn. corespondente invita pe redactiune, că se se pronuntie in acésta causa totu asia de urtiósa, că cele mai multe casuri de alegeri dietali si municipali. Noi credem că ar fi mai bine că se lasam pe publiculu ne preoccupied, se judece elu atatu in fondu, cîtu si asupra manierei cu care se tractediu unii ómeni in publicu, acuma, că si inainte cu 10 si cu 15 ani. Noi inse nici nu pricepem adeverata tendentiala a diatribrei din „Luminatoriul“ Nr. 94, afara dora, daca motivulu secretu ar fi vreo ura si resbunare personala.

Adeca ce e pentru ddloru Petru Aczél (alias Stahl) si ce Gabriel Kövér? Ar fi cu totulu altu-ceva, candu romanii din Aradu aru fi pusu candidatur'a vreunui romanu curatu in tóte sensurile cuventului, si apoi s'aru fi invoit u totii, in conferentia separata, asupra candidatului loru, dupa aceea inse in dio'a alegerei o parte din ei ar fi desertatu misielesce dela candidatulu acceptata de cîtra toti. Nicairi nu se dice, că romanii aru fi avutu candidatul alu loru. De alta parte alegatorii de nationalitate romanescă din Ungaria, potu merge la urna nu numai pe temeiulu legei, ci că romani, chiaru conformu conclusului adunarei nationale din Maiu 1881. In acestu casu, daca ei in vreunui colegiu electorale n'au nici-unu candidat romanu alu loru, la care partida se se alature? sau nici se aléga?

Eca la ce cestiuni ne duce mancarimea de cîrta pentru candidati neromanii? Si apoi, tocma acuma isi aflara dumnealorul timpulu celu mai binevenit de a insulta pe altii? In gratia cui? In gratia unui candidat alu vreunei opositiuni magiare. Adeca ce diferenția afla densii că romani, intre diversele partide politice magiare? Noi facia de nationalitatea nostra nu afiamu nici urma de diferenția. Facia de romani tóte partidele magiare facu o singura partida compacta, solidara, care de buna voia nu se va abate in veci dela scopurile sale. Tisza ori Sennyeyi, ori Kossuthianii, pentru poporul romanesc sunt totu un'a. Sistem' este totul; personele vinu si se ducu pe aci incolo; era sistemele nu se restórnă cu insulte necalite. Scopulu este a celasius, ei difera numai in mudiulóce, sau mai exactu, in modulu de a le aplicá si in timpulu de aplicare.

In tóta acésta intimpinare la mancarimea de a se certa pentru dn. Kövér, partea cea mai trista e cifra de 200. Comitatulu Aradului are preste 300 de mii locitorii, éra immens'a maioritate a loru este de romani, dara si maioritatea alegatorilor celu puçinu in trei colegie electorală stă din romani. Cum se intempla inse, că in capital'a Aradu romanii abia au 200 adeca a opt'a parte din alegatori? Inteligent'a din Aradu ar face publicului romanescu unu bunu servitiu, daca nu si-ar pregetă se publice unu studiu istoricu si statisticu numai pe 82 de ani inapoi despre poporatiunea romanescă diu urbea si din comitatulu Aradu.

— Marmatia-Saraseu, 25 Nov.*). Preastim. de redactoru! Concedeti'mi justificarea contra mistificarilor planuite inadinsu de cîtra foile din Budapest'a de a intiná si mânj'i totu ce li se pare a fi curatu romanescu.

Ovidiu dice: „nu crede la sôrele suridietoriu, nici la timpuri prea frumose, căci fețele loru se schimba usioru.“ Nu credeti nici DVóstre, nici onorat. publicu cetitoriu alu pretiuieite fóie „Observ.“ la suridietoriulu „Pester Lloyd“, la indestulitoriulu si frumosele vorbe góle ale lui „Pesti Napló“, cu privire la conferenti'a din Sigetulu Marmatiei tinuta in 21 Novembre st. n. cu scopu de a protesta contra memorandului dela Sibiu; pentru-că glasulu, fețele loru, se schimba dupa timpu si informatiuni nefundate pe adeveru.

Subscrisulu, in conferenti'a de mai susu amintita, fiindu chiamatu a luá parte, n'am vorbitu intr'unu intilesu asia de inaltu si taitoriu la trupin'a romanisimului, că se meritu laudele folioru din cestiu; dara nici intr'unu limbagiu asia de vatematoriu contra urditorilor conferentiei, că se fiu mustratu de densele.

Pe onórea mea de preotu marturisescu ce am disu, si éta: „Noi romanii maramuresiani nu potem suferi, ci protestam contra celor ce se vorbescu si bucina neincetatu, mai alesu dela impaciuirea dualistica din an. 1867 incóce, de cîtra nisce ómeni necualificati si carii au inventiatu carte numai pana in glesne, că adeca: „romani maramuresieni nu'su patrioti buni si gravitédia in afara!...“ Prin urmare, eu in vorbirea mea, pe toti acei fara anima si onóre, cari sustinu acestea credintie, iam indrumatu la studiarea istoriei, la cetirea diplomelor si a altoru scripte de insemnata, incependum dela regele santulu Stefanu pana in dilele nostro; si atunci se voru convinge, că romanulu marmatianu a fostu si este patriotu bunu si aparatoriul sinceru alu tronului.

Am disu, că aceste două natiuni (romana si ma-

giara) conlocuitore in patri'a comuna, mai bine se se intieléga la olalta mai de timpuriu, pe calea impaciuirei, pana este lumina ... nu cumva se fia inghitite de valurile „oceanolui slavismului“; că apoi mai tardiu am tema de dis'a latina: post festa cantare.

N'avemu lipsa de subscrieri, că istoria si diplomele nobilimei romane — castigate prin versarea de sange eroicu, pentru tronu si patria — atestedia destulu patriotismulu romanului marmatianu; unde ne-am nas-cutu, voim a trai si a mori! Atata am disu si alta nimicu.

Prin urmare, me rogu, domnule redactoru, se'mi permitteti a crede, că informatiunile primite din foile dela Budapest'a nu'su destulu de exacte, unde dicet in „Observator.“ de Sambata 25 Nov. că: „parochulu Joanu Fauru (gresit), adeca eu Joanu Fane, inca s'au alaturat la disele urditorilor conferentiei.“ Ertati'mi a observá prea modestu, că nu'i asia, ci din contra, nu m'am alaturat, ci am protestat, nu m'am subscristu, ci am esit uafra, pasiu la pasiu cu domnii preoti V. Joody, T. Budu si V. Pavelu, éra cei doi preoti V. Popu si Joanu Ivasco au urmatu indata dupa noi, la sandu a se subscrie cei „puçini creditiosi“ ... umbriti de duchulu insielatiunei, fricei si alu temerei, celor de langa riulu ... nu alu Vavilonului.

Me provoco la acesti domni preoti, că si la autoritate de caracteru nobilu, că: de am grauitu reu, mar-turisescă de reu, de am grauitu bine.... si atunci dle redactoru judecati si judecat'a va fi dreptă. Cine are urechi de auditu, se audia! Aminu.

Prin acestea marturisiri sincere me tinu justificatu inaintea on. publicu romanu.

Primiti dnule redactoru stim'a ce Vi-o pastrézia*)
J. T. Fane,
preotulu Saraseului.

Sciri diverse.

— (Invitare.) Reuniunea romana de canticu din Sibiu arangiada Duminica in 5/17 Decembre a. c. o convenire sociala impreunata cu jocu in sal'a restauratiunei Spanek (Schewisgasse), la care se invita toti membrii Reuniunei. — Inceputulu la 8 ore sér'a.

Bilete de intrare à 50 cr. de persoana se afla de vîndiare in localulu „Asociatiunei Transilvane“ (Heltauer-gasse 7) Sambata dupa amédi dela 3—5 ore.

— (Frumusetea femeilor romanesc.) Credem că cititorile nostre nu voru trece cu vederea aceste renduri. Éta cum se exprima scriitorulu germanu E. Berg, descriindu frumusetea femeilor romanesc: „Sexulu frumosu in tineretie merita cu adeveratu acésta numire; eu n'am vediutu inca la nici unu poporu atatea figuri de femei intr'adeveru frumose si gratióse. Formatiunea capului si a fetiei presinta ovalul celu mai frumosu si mai regulatu, nasulu e de o adeverata forma romana, ochii cu gene lungi si cu sprincene dese, sunt de cele mai multe ori intunecati, mai adese ori de totu negri, că si perulu si arata o espressiune blanda, amu putea dice fantastica, care ince in casuri de iritatiune, de ex. la dantiu, concepe unu focu vioiu, dar nici o data selbaticu. Perulu lungu se considera că o adeverata frumuseta. Figur'a si statulu sunt svelte si fara defectu, forme frumosu rotundite, fara nici o abundantia deranjatorie. Picioarele si mânile sunt mereuntele si mici, miscarile fetelor tinere că si tinut'a loru, sunt gratióse si elastice pana la unu gradu inaltu, prin acésta ele in ori-ce salonu dela noi aru intrece pe totu Germanele nostre.“**)

(Vocea Botosianilor)

*) Din partea nostra on. dn. parochu Fane se fia prea incredintiatu, că precum nu avemu fericirea se'l cunoscem in persoana, asia si scirea relativa la dsa o luaseramu numai cum o vediuramu in telegramele magiare; éra daca acestea au abusatu in modu perfidu de numele si de presentia dsale la acea adunare, pe noi nu ne priude mirare. S'a mai intemplatu de nenumerate ori si cu alti romani, in alte tinuturi, ni s'au intemplatu chiaru si noue odata in vietia, că fara a participa la adunare si desbateri, fara a fi in sala, ci numai pe galeria sau in altu locu rezervat publicului, corespondenti fara simtiu de onore au mintit in jidirarie, că cutare si cutare aru fi participatu si votatu, odata injugarea romanului, alte-ori infamarea, une-ori sententi'a lui de morte. De aceea in casuri că celu din 21 Nov. este de o miie de ori mai bine a nu merge nicidecum la adunari de acelea poruncite. Una nu pricepem noi romanii din Transilvania: prin ce farmecu a intrat atata frica desierita in romanii din Marmatia, Satmaru, Biharu, Aradu, de gur'a mare a sbriterilor din Ungaria? Cum de ve simtiti dv. pe acolo atatu de singuratici, paraziti de tota lumea si dati victimu tiraniei? Cum nu judecati dv. că rass'a latina trece preste 100 milioane de suflete, că ea este immortala, că ne aflam in Europ'a, nu in Caucasi, nici in desertulu Sahara, că in fine tota acestea incercari desperate de a ne omori limb'a si nationalitatea voru incetá cu ruseala si prostitutiunea publica a atentatorilor.

Red.

**) Mai totu asia frumosu descrie si A. Müller in „D. Zeitung“ pe femeile romanesc din Banatu, numai căte la impata forte greu, că frumose fiindu dela natura, isi manjescu totusi fețele fara nici-o trebuinta cu sulimanu (rumenela, facuta mai desu din argintu viu, miniu si alte otravi corrosive), care le strica pelita' cea fina atatu de tare, in catus la betranetie pare că ar fi strigóie.

Red. „Obs.“

— (Ministeriulu instructiunei publice) a numit u comisiunea insarcinata se adune tota costumele si desenurile de ornamente nationale, atatu nuocătu si vechi. („Resb.“)

— (Comitetul societati academice „Romania-Juna“) are onórea a aduce la cunoșciintia onoratului publicu romanu, că in curându va aparea Almanachulu seu, care pe lângă mai multe scrieri ale celor mai ilustri literati romani va continé si o Alegorie de augusta nostra scriitoru „Carmen Sylva.“ Apelam la marinimosulu sprijinu alu publicului romanu căci venitulu curat u al acestei publicatii este menit pentru „Romani'a-Juna“. — In curându vom avea onore a trimite liste de abonamentu. — Vien'a, in 6 Decembre 1882. Pentru comitetu: Popasu, presied. J. T. Mera, secret.

Se cauta unu june romanu agronomu absolutu, pentru timpulu dela 1 Januariu 1883. A se adressa la Nicolau Sándor in Ord'a de josu, post'a Alba-Jul'a (Gy.-Fehérvár). (132) 1—3

Scrisuri fonciare de 6%

ale institutului de creditu si de economii „Albina“ in Sibiu.

Aceste scrisuri fonciare notate la bursa din Budapest'a aducu 6% interesu si oferu siguranti'a cea mai mare, fiindu coperite:

1. Prin hipoteca intreita, care intrece siguranti'a pupilara usitata si care in partea ei cea mai mare stă din mosii (realitati de cîmpu.) Con-formu legei, aceste hipotece servescu esclusivu pentru asigurarea detentorilor (posesorilor) de scrisuri fonciarie, ceea ce se face evidentu in cartea funduara la fiacare intabulare.

2. Prin unu fondu de garantia prescrisul prin lege de 200,000 fl. elocatu in efecte publice sigure.

3. Prin tota cealalta avere a institutului.

Cuponii de interesu se platescu fara de nici o subtragere la semestrul, in 1 Aprile si 1 Octob. a fiacarui anu la cass'a institutului in Sibiu, la filial'a institutului in Brasovu si la „Banc'a Comerciala Ungara“ in Budapest'a. In tota aceste locuri se dau si imprumuturi pe scrisurile fonciare ale institutului pana la 90% a valorei loru de cursu, cu 7% interesu la anu. Scrisurile fonciare se rescumpera in intrég'a loru valore nominala celu multu in 20 ani prin tragere la sorti, in totu anulu in lun'a Septembrie. Ele se affa de vendiare in cursulu dilei si la

J. P. Kabdebo,
bancaru in Sibiu.

(130) 2—4

Citindu se te miri!

Spre a preventi din capulu locului ori-ce neincredere, eu me obligu in publicu, că se iau inapoi tota in pretiul ce am fiesat, daca vedindu-le nu voru placea si mi se voru remitte indata.

O fabrica anglo-britanica de obiecte de argintu a reusit in fine, că se invente unu metalu ce sémenea cu argintul si suna prea frumosu, si nici-o data nu se innegresce. Trimitiendu-se inainte sum'a de 7 fl. 60 cri, sau o parte din aceea, éra restul prin rambursa la primirea marfei, va avea pe acelu pretiu.

6 cutite si 6 furculitie, 6 linguri de mancatu, 6 linguritie de cafea, 1 lingura de scosu supa, 1 lingura de lapte, 2 fesnice, 6 pachete pentru ūua, 1 tava (tatia) frumosu din bronzu auriu, 1 pachetu pulbere de curatit.

Din obiectele susu numite se vendu si separatu, la care cîte voiesc si cerendu-se, se arata preturi din urma. Aparatele mele de mancare trebuie se aiba sunetul argintului, nu alu plumbului, ceea ce se poate cunoscere comparandu marfa mea cu ale altora.

Orológe regulate.

Remontoir-cilindru de argintu sau remontoir-savonet cate 13 fl.; orologiu cilindru cu sticla lata fl. 9.

Lanturi de orologiu de auru-talmi, cu cărlige prea frumose, care nu se potu distinge de auru curat, piese de lucru, care nu se innegresce nici-o data, căte 2 fl.

Clopotiele de masa căte 1 fl. 50, din bronzu auriu, ornamente frumosu pentru ori-ce masa, à 6 fl.

Orológe cu lustru, in rame rotunde totudata cu des-teptorii, impregiu cu bronzu auriu, 3 fl. 50 cri.

Orológe americane cu des-teptorii, à 6 fl.

Orológe cu figure comice à 2 fl. 50 cri.

Ori-ce obiecte din acestea se repară gratis, platindu-se numai taxa transportului (porto).

(131) 2—4

Adolf Loevit.

Comeriu de importu si exportu.

Vien'a, II. Nr. 20 Kaiser Josefstrasse Nr. 20.

Editoru si redactoru responsabile: G. Baritiu.

Tipariul lui W. Kraft.

*) Intardata pentru multimea materiilor.